

“L’humor ucraïnès, com el de Yorkshire, neix de la desesperació”

Marina Lewycka (Kiel, Alemanya, 1946), filla de pares ucraïnesos i professora de Periodisme i Relacions Públiques a la Universitat Scheffield Hallam, ha venut més de mig milió d'exemplars de la seva primera novel·la, *La petita història dels tractors en ucraïnès*, apareguda a la Gran Bretanya l'any passat i publicada ara per la Campana, en versió de Joan Puntí. La novel·la parla d'una família ucraïnesa que viu a Anglaterra.

—**Què hi ha de la vostra família en la família de la novel·la?**

—Molt. Però no vull dir el que és real i el que és inventat, perquè això distrauria el lector, que l'ha de llegir com un llibre de ficció. La meua intenció era explicar la història de la meua família, però com que no la sabia tota, vaig haver d'inventar-me coses.

—**I el pare de la novel·la té coses del vostre pare?**

—És com el meu pare, però exagerat. Quan l'escrivia no pensava que me la publicarien. Si ho hagués sabut, hauria canviat moltes coses. I això també es pot dir de la meua germana.

—**Per què no esperàveu editar-la?**

—Perquè n'havia escrit dues abans que no van trobar editor. Aquesta la vaig escriure només per al meu plaer personal.

—**Eren tan divertides com aquesta?**

—No, eren més serioses, tot i que la segona era una mica humorística. Volia canviar el món amb els meus llibres.

—**Però, tot i ser escrita per al vostre plaer personal, està molt pensada. L'esforç literari hi és evident.**

—Vaig començar escrivint la història del pare que, en emigrar, es casa amb la dona ucraïnesa dels pits grossos que vol emigrar a Anglaterra, però no n'hi havia prou per fer una novel·la i vaig veure que calia tirar enrere i entrellagar el present amb el passat, i aquí vaig començar un primer joc, el d'entrellagar les peces, cosint-les. I després, un segon joc, el d'eliminar tot el que sobrava, com l'escultor que crea la figura traient el que sobra del bloc. És a dir, que la vaig fer brodant i esculpint.

—**Sembla que teníeu ganes d'explicar el patiment del poble ucraïnès, víctima del centralisme rus i del règim estalinista.**

Marina Lewycka, autora de *La petita història dels tractors en ucraïnès*, publicat per La Campana.

Aquest és un dels motius del llibre?

—Sí. Però només volia explicar-ho a un cercle reduït de persones, els que llegirien el meu original. El que també volia era parlar-ne amablement, d'una manera entretinguda. L'objectiu era seriós, però sense fer-ne cap drama. El fet és que la comunitat ucraïnesa d'Anglaterra, tot i ser notable, és gairebé invisible, i molt desconeguda.

—**No hi ha dos ucraïnesos iguals, ni són iguals les dues germanes. Suposo que heu volgut evitar de reduir l'ucraïnès a un tòpic, no?**

—En efecte. Hi ha un gran contrast entre el pare, que va viure la Ucraïna estalinista, i la jove Valentina, personatge amoral. I també entre les dues germanes, que, com dic al llibre, han viscut a la mateixa casa però en països diferents.

—**El vostre humor és anglès?**

—Del nord d'Anglaterra, de Yorkshire, que està molt a prop de l'humor ucraïnès, un humor que neix de la desesperació. Per això em trobo tan bé a Yorkshire. Quan

pitjor es troben les coses és quan més has de riure.

—**L'èxit del llibre, a més de les seves virtuts literàries, no rau en el fet que, més que parlar d'ucraïnesos exiliats, parlu d'una família de classe mitjana amb un avi que es vol tornar a casar un cop enviudat, cosa aplicable a molts països?**

—A més de la feina a la universitat, escric llibres sobre gent gran i he descobert que en totes les famílies hi ha un punt d'inflexió, quan la gent gran decideix viure com si no tinguessin un demà, i això trenca un tabú, el de creure que els nostres pares no tenen vida sexual.

—**Per què vau introduir els tractors en el llibre?**

—Realment el meu pare és enginyer i ha escrit una història sobre els tractors a Ucraïna. I a mi m'agradava el títol i el volia utilitzar. Al principi em feia mandra llegir llibres d'enginyeria sobre els tractors, però vaig descobrir a Internet que hi havia molt d'interès pels tractors, perquè fascinen a molta gent, també des del punt de vista històric. Tot plegat em va animar. El tractor ha tingut una gran importància al segle XX. Era també una manera d'introduir-hi un fet històric.

Lluís Bonada